

Cap. Glo-
riosus, de
Reliq. et
Venerat.
Sancto-
rum in
Sexto.

pietatis studio prosequuntur, et colunt. Id cum ex eo apertissimè comprobatur, quod Apostolica hæc Sancta Sedes, eo Canonizationis genere, quod primis Ecclesiæ temporibus in usu erat, fulgentissimo Sanctorum Albo Te adscripsit; quodque Romani Pontifices Prædecessores nostri Te insuper inter Sanctos Ecclesiæ Doctores, unà cum Beatis Gregorio, Ambrosio, et Augustino, connumerari voluerunt; tum verò majoribus obsequii nostri significationibus comprobabitur, si Nobis, Te intercedente, datum erit, sacrum tuum Corpus in hac Basilica conditum reperire, ac publico Ecclesiæ Romanæ cultu honorandum proponere.

N. IV.

NUM. IV.

Ad Constit. L. Vol. IX. pag. 41.

ALLOCUTIO

Habita in Consistorio Secreto Feria II. die 5. Julii MDCCLI. super suppressione Patriarchatus Aquilejensis, et duorum Archiepiscopatum Utinensis, et Goritiensis erectione.

VENERABILES FRATRES.

PERSPECTAM Vobis ex hoc ipso loco ante biennium, cognitamque fecimus mentem nostram deligendi Vicarium Apostolicum, qui administrandam susciperet eam partem Diocesis Aquilejensis, quæ ad Venetæ Reipublicæ ditionem minimè pertinet. Cum verò Vicarium ipsum Apostolicum jam elapso anni spatio constituimus, apertè declaravimus, tum in Allocutione, quàm in Consistorio pronuntiavimus, tum in Literis Apostolicis, quas super hoc negotio edi-

dimus, ita Vicarium Apostolicum interea temporis a Nobis deputari, ut tamen firmiori remedio uti parati essemus, si Partes inter se dissidentes aliquando convenirent, initasque ab ipsis pactiones Nobis patefacerent, ut illas accuratè perpenderemus, nostroque iudicio probaremus.

§. 2. Interim Charissima in Christo Filia Nostra Maria Theresia Illustris Regina Bohemiæ et Hungariæ, et Imperatrix; Dilecti quoque Filii Nobiles Viri Dux, et Senatores Reipublicæ Venetæ, unanimi consensu nonnulla inter se pacta statuerunt, quæ Nobis deinde proposita sunt, ac diligenter examinata, libentissimè comprobanda iudicavimus.

§. 3. Summa totius rei in eo posita est, ut Patriarchatus Aquilejensis perpetuò supprimatur, duoque erigantur Archiepiscopatus, quorum unus Utini, alter Goritiæ constituatur. Quapropter hujusmodi consilium amplectentes, quod magis consentaneum utiliusque ad animarum salutem administrandam, pacemque inter Catholicos Principes stabilius conservandam, peritissimis viris ultra citraque montes visum est; insuper inhærentes pactionibus communi Partium assensu firmatis; Apostolicam Constitutionem in lucem edituri sumus, qua de medio tollentes Patriarchatum Aquilejensem, duos Archiepiscopatus instituimus iis in locis, quos superius memoravimus, utrique suos limites tribuentes, quibus non solum ipsorum propria Diocesis, sed etiam propria cujusque Provincia discernantur; omniaque partita, definita, ac distincta inter ipsos ita sint, ut in auctoritate exercenda nullum in posterum alter alteri inferre queat impedimentum; in quo publicæ pacis et quietis stat etiam fundamentum.

§. 4. Sacrorum Canonum scientia, rerumque ad Ecclesiasticam historiam spectantium cognitione Vos ita præditos arbitramur, ut supervacaneum iudicemus vestris oculis argumenta subjicere, quibus Pontificum auctoritas

N. IV.

N. IV. innititur in novis erigendis, vel abolendis Patriarchatibus, Archiepiscopatibus, et Episcopatibus, et in ipsis Diœcesibus dividendis, videlicet, cum uni Diœcesi partem attribuunt, quæ, reliquis partibus adjunctis, aliam Diœcesim integrè constituebat. Vestram quoque eruditionem offenderemus, si Patriarchatus Aquilejensis initia Vobis in memoriam revocare vellemus, qui profectò a Schismate, quod Trium Capitulorum dictum est, sæculo sexto dimanavit, quod quidem magis præclari rerum Scriptores adfirmant, quique magis eidem Patriarchatui suffragantur. Silentio præteribimus exempla præteriti temporis, quibus Patriarchatus in duos Archiepiscopatus divisus, vel duo constituti Archiepiscopatus comprobantur, secreta in duas partes Diœcesi, vel Provincia, quas unus tantùm Archiepiscopus obtinebat. Nos quidem multum laboris insumpsimus in hujusmodi antiquitatis monumentis perquirendis; plura etiam congressimus, ut privato studio nostro indulgeremus, utque magis perspicuè intelligeremus, quid consilii a Nobis capiendum esset, cum hujus generis negotia proponerentur. Verùm, si hæc omnia in medium Vobis adduceremus (ut vulgato proverbio utamur,) noctuas Athenas ferre videremur. Accedit etiam, quod alienum prorsus est, nostram vestramque hujus diei lætitiã, memoria veterum dissidorum, atque bellorum, quæ inter Principes exarserunt, perturbare, et gravissimas difficultates recensere, quæ ob temporum calamitates in cura animarum gerenda objectæ fuerunt. Quamobrem, ut hujusmodi impedimenta de medio tollerentur, iidem Principes nonnullas inter se pactiones statuerunt, quas deinde Nobis propositas, assensu nostro, uti dictum est, confirmavimus, easque mandandas executioni quamprimùm censemus.

§. 5. Itaque Vos hortamur magnopere, ut animos vestros ad Deum, a quo bona universa descendunt, nobiscum convertatis; quem pro-

sectò tam magni singularisque beneficii solum N. IV. auctorem dignoscimus, ac fatemur. Ipse lumen suum Nobis impertivit. Ipse animum nostrum graviter afflicto, et percusso erexit, ac virtute sua corroboravit, ut labores, contrarios eventus, mentis ægrotudines, omnemque tristitiã libenter ac fortiter sustineremus. Denique ipse gravissimum hoc negotium hoc potissimum tempore ad finem perduxit, quo Nos, licet immerentes, Summum Pontificatum gerimus; ut exploratum fieret omnibus, a Domino factum esse istud, quod est mirabile in oculis nostris; siquidem contingere id poterat, cum alii Romani Pontifices Prædecessores Nostri hanc Apostolicam Sedem tenerent, qui nos quidem pari auctoritate exæquabant, meritis tamen longè nobis præcellerant.

§. 6. Itaque Deo beneficentissimo singulares agimus gratias, et habebimus perpetuas. Sed, quoniam Ipse causis secundis, veluti quibusdam instrumentis, uti consuevit, ut ea perficiat, quibus hunc Orbem terrarum complere statuit; iisdem Nos quoque referre gratias debemus, et meritis laudes impertiri. Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris et Imperatricis animum Deus Optimus Maximus spiritu pacis, ac veræ Religionis inflammavit, cui sanè ipsa sine ulla cunctatione paruit, adducta potissimum pietatis studio, quo Principes Austriacæ Domus suæ præ cæteris semper commendati fuerunt. Dilectos quoque Filios Nobiles Viros Ducem, ac Senatores Venetæ Reipublicæ eodem spiritu pacis ac veræ Religionis Deus incendit, quem ipsi facili paratoque animo susceperunt, ut Prædecessorum suorum, qui, ob eximia facinora pro Christiana Fide toties peracta, maximis laudibus ubique celebrantur, præclara exempla sequerentur. His sanè fundamentis excitatum, conditumque fuit universum ædificium, perfectumque negotium. Quam ob causam ipsos rei totius Artifices non modo debitis lau-

N. IV. dibus prosequimur, sed gratias quoque Nos habituros sincera mente fatemur.

§. 7. Eodem prorsus animi sensu commendamus, plurimasque rependimus gratias Dilectis Filiis Nostris hoc loco præsentibus, Carolo Cardinali Rezzonico, et Mario Cardinali Milino, qui in gerendo, ac demùm in perficiendo tam gravi negotio, nihil omnino intentatum reliquerunt, ut illud ad suum finem perducerent, integramque servarent inter Principes concordiam, quorum causam ac rationes tuebantur. Siquidem nihil aliud sibi ante oculos propositum habebant, quàm animarum saluti prospicere, Deique gloriam amplificare; a quo procul dubio, dum in vivis agent, et postquam mortalitatem exuerint, mercedem meritis consentaneam assequuntur.

N. IV.

Sequuntur Litteræ Apostolicæ, et Acta Consistorialia, spectantia ad temporaneam deputationem Vicarii Apostolici, de qua mentio fit in Bulla, et in præcedenti Allocutione.

Erectio Vicariatus Apostolici in parte Diocesis Aquilejensis, Austriacæ Familiæ Domino subjecta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. **O**MNIUM Ecclesiarum sollicitudinem, unà cum Apostolica B. Petri Sede; et cum potestate Domini Nostri Jesu Christi in terris Vicarii, tenuitati nostræ impositam agnoscentes; quum Nobis ignorare non liceat, quantis jamdudum inordinationibus, cum animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis ratio in pluribus nec ignobilibus, nec infrequentibus Locis, temporali Austriacæ Familiæ dominio subjectis, quæ Aquilejensis Diocesis partem constituunt; ob plures, graves atque notorias dissensiones, quibus adhuc nulla a Prædecessoribus nostris, aut a Nobis ipsis, remedia utiliter præstari potuerunt; cumque etiam experientia comperit sit, varia ad hunc diem excogitata consilia et adhibita temperamenta ad consulendum earum animarum gubernio pariter inutilia fuisse; jamque satis constet nihil ea in re profici posse, nisi in prædictis Locis Ecclesiasticus Superior constituatur, qui, ibi residendo, nostra et Apostolicæ hujus Sedis auctoritate, animarum regimen gerat, sine præjudicio jurium Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quàm

N. IV. quoad possessorium; post diuturnum et maturum rei examen, omnibus ritè perpensis, in hanc sententiam consiliumque devenimus, ut auctoritate Nobis a Deo concessa uteremur, ad removendum a nobis tantæ et tam enormis culpæ reatum, neglectæ scilicet curæ et regiminis tot millium animarum, quæ a tanto jam tempore veluti desertæ sine Pastore vivere dignoscuntur. Quapropter usitatum in similibus remedium, sive temperamentum, et ad optatum finem satis efficax, et nullo contententium juribus præjudicio futurum, eligentes, nostris motu proprio, et certâ scientiâ, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statuimus atque decernimus, ut ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Domus ditioni subest, per unum Vicarium nostrum Apostolicum in spiritualibus gubernetur. Et quoniam, licet Nos ad impetrandum prædictarum dissensionum finem, evixas omnipotenti Deo preces fundere non omittamus, adhuc tamen veremur, ne, peccatis nostris obsistentibus, earum terminus longiùs protrahatur; ideo ea omnia, quæ hujusmodi Vicariatum in genere concernunt, præsentium Litterarum tenore constituere, necessarium et opportunum censemus; reliqua deinceps, quæ pertinent ad facultates ipsi Vicario a Nobis deputando, ejusque successoribus forsan in futurum similiter deputandis impertiendas, distinctiùs exprimenda reservantes aliis nostris Apostolicis Literis, quas super deputatione personæ ad ipsius Vicariatus exercitium a Nobis eligendæ edituri sumus.

§. 2. Quod itaque deliberato rerum ordini conveniens et congruum reputamus, omnia et singula præcedentibus temporibus capta temperamenta abrogantes et irritantes, decernimus *primo*, atque statuimus, eam Aquilejensis Diœcesis partem, quæ sub temporali Austriacæ ditione constituta est, ab uno Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus regendam et gubernandam fore: *Secundò*, volumus

et statuimus, hujusmodi Vicarium ad tractûs prædicti regimen Apostolica auctoritate pro tempore deputandum, Episcopali caractere insignitum esse, cum Titulo alicujus Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, et in singulis personarum mutationibus de more variandæ. *Tertio*, eundem Vicarium in loco prædictæ ditionis, illius spirituali regimini committendæ, residere debere, ut ibi ea omnia, tam quæ ad Ordinem, quàm quæ ad Jurisdictionem pertinent, fructuosè exequantur, quæ a Patriarcha Aquilejensi, tamquam prædictorum locorum Austriacæ ditioni subjectorum Ordinario, si ipsi in iisdem locis actu permissum esset jurisdictione sua uti, fierent, et exercerentur. *Quartò*, quæcumque per Vicarium hujusmodi circa præmissa fient, ea omnia, Nostro et Successorum nostrorum nomine, et hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, facta intelligi debere. *Quintò*, deputationem hujusmodi Vicarii, tam per Nos, quàm per Successores nostros, quæcumque faciendam, semper fieri de persona accepta, et minimè suspecta supremo Territoriali Principi eorum locorum, in quibus delegatam sibi jurisdictionem exercere debet; quod quidem et a Nobis præstabitur, quoties hujusmodi Vicarii deputationem per nos fieri continget; et ut a Successoribus nostris Romanis Pontificibus similiter fiat, Nos ipsi, præsentium tenore, quantum in Nobis est, magnopere suademus; quo scilicet Vicarius ipse pro tempore constitutus tranquilliore muneris sui administratione, cum populorum utilitate, potiatur. *Sextò*, volumus, atque statuimus, ejusdem Vicarii deputationem semper fieri cum consueta clausula: *ad Nostrum, et Sedis Apostolicæ beneplacitum*; ita tamen, ut, cessante Vicarii deputatione, sive per obitum, sive per cessionem, aut remotionem ipsius deputati, antequam terminus Vicariatus præstitutus advenerit; alter Vicarius similis, prædicto termino durante, in defuncti, aut cedentis, sive remoti locum subrogari de-

N. IV. beat, servatis aliis omnibus, quæ supra diximus in hujusmodi Vicarii Apostolici deputatione servanda fore. *Septimò*, statuimus atque decernimus, dictorum locorum regimen per Vicarium Apostolicum tamdiu administrari debere, seu tamdiu in iis partibus Vicariatum Apostolicum perdurare, donec vel Nostra aut Successorum nostrorum opera finis impositus fuerit vigentibus dissensionibus, propter quas Aquilejensi Patriarchæ præpeditur jurisdictionis Ordinariæ exercitium in eam Diœcesis suæ partem, quæ Austriacæ ditioni subest; vel donec eisdem etiam dissensionibus nequaquam extinctis, opportuna aliqua ratio, communi partium consensu, Nostraque aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam, Ecclesiastici Superioris ibidem residentis regimine, animarum Fidelium in præfatis locis existentium necessitatibus consulatur; quod unum nempè in hujusmodi Apostolico Vicariatu, ut præfertur, constituendo, Nobis propositum fuisse iterùm profitemur. *Ultimò* loco decernimus et declaramus, quæcumque a Nobis de Apostolico Vicario et Vicariatu prædictis statuta sunt, et statuuntur, sine ullo, tam unius, quàm alterius Partis præjudicio, et salvis omnibus earum juribus, tam in petitorio, quàm in possessorio, statuta, et ordinata intelligi debere.

§. 3. Et quoniam præmissa omnia frustra statuta viderentur, nisi certus intra memoratum Regionis tractum præfigeretur locus, in quo Apostolicus Vicarius ad exequenda munera sibi demandata residere deberet; et nisi simul ipsius Vicarii pro tempore deputandi sustentationi consuleretur; Nos earumdem præsentium tenore, et auctoritate præfata, statuimus et mandamus, ut idem Vicarius, ejusque successores quancumque deputandi, in Civitate Goritiæ præfata Aquilejensis Diœcesis residere debeant, et habitare in ædibus, quas pia liberalitas Augustini Codellii nuper defuncti,

et quidem domestica suppellectile instructas, N. IV. unà cum adnexo viridario, et propinquo vineo sub arcem ipsius Civitatis posito, et cum Oratorio, seu Cappella eisdem ædibus adjacente, pro Vicarii Apostolici pro tempore futuri habitatione et commodo, obtulit. Pro ipsius autem Vicarii Apostolici sustentatione, certos fundos ab eodem ipso pio benefactore, prævio plenario assensu Carissimæ in Christo Filia Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Regina Illustris, in Romanorum Imperatricem electæ, cessos et elargitos, aliaque bona a quondam Vito Giulino relicta, attribuimus et assignamus; juxta ea, quæ in mandatis dabimus Apostolico Executori ad præmissorum effectum per Nos deputando; coram quo verificari, et in forma juris valida constabiliri debebunt, quæcumque pertinent ad designatam Vicarii prædicti habitationem, et redditus pro illius sustentatione attributos.

§. 4. Præsentes demùm Litteras, et in eis contenta, et statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentia, et Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica et individua mentione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos et auditos, neque causas, propter quas præsentibus emanaverint, satis verificatas aut justificatas fuisse dici possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, et privilegiata causa, colore, prætextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, seu eorum obtentu impugnari, aut in controversiam vocari posse: sed tamquam pro nostri Apostolici muneris implemento, ad promovendam animarum salutem, et spiritualem

N. IV. Fidelium in prædictis locis degentium utilitatem, plurimosque et perniciosos abusus removendos, ut præfertur, ac motu et auctoritate præmissis, factas et emanatas, omnimoda firmitate validas et efficaces existere et fore, suosque debitos effectus sortiri, et obtinere, et illis ad quos spectat, et pro tempore quando-cumque spectabit, plenissimè suffragari, ac respectivè ab iis, ad quos pertinet, et in posterum pro tempore pertinere, in omnibus et per omnia, inviolabiliter observari volumus, et auctoritate prædicta statuimus et decernimus.

§. 5. Sicque et non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, et quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. Cardinales de latere Legatos, et Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, et eorum cuilibet, aliter judicandi et statuendi auctoritate et facultate, judicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secùs super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Non obstantibus nostra, et Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, et Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis tolerantia, seu expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, vel Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica et individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, et verborum tenoribus, etiam motu simili, et de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac aliàs quomodolibet, in contrarium præmissorum con-

N. IV. cessis, et emanatis, ac pluries confirmatis, approbatis, et innovatis; Quibus omnibus, ac singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, et individua mentio habenda, seu quævis alia forma ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, et occasiones præsentibus pro plenè et sufficienter expressis, et exactissimè servatis, et specificatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, et ad præmissorum effectum, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 29. Novembris 1749. Pontificatus Nostri Anno X.

*Allocutio habita in Consistorio Feria 2. die
1. Decembris 1749. post editionem præmissi
Brevis.*

VENERABILES FRATRES.

POSTQUAM initio hujus Consistorii verba fecimus de proxima Anni Sancti celebritate, aliaque negotia expedivimus, molestum non sit vobis adhuc paululum immorari, donec vobis rem gravissimam exponamus.

§. 1. Nemini fortasse vestrùm explorata non est misera conditio, in qua multo abhinc tempore versatur ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ Dominationi Austriacæ subicitur, ubi nullam conceditur Patriarchæ exercere Jurisdictionem, nullumque regimen, ob eas causas, quas hoc loco recensere supervacaneum existimamus.

§. 2. Ut remedium aliquod huic incommodo afferretur, iis prætermittis, quæ antiquiora sunt, curæ, et labores plurimi fuerunt insumpti, cum Urbanus VIII. Prædecessor noster summum Pontificatum teneret; plurimum quoque quæsitus est de eodem negotio posteriori tempore, ita tamen ut omnis conatus vanus

N. IV. irritusque cesserit. Cum deinde ad hanc Apostolicam Sedem licet immerentes evecti fuimus, eadem Diœcesis Aquilejensis pars, quæ in Ditione Austriaca posita est, hac ratione, quam modo subjicimus, administrari consueverat : Diœcesani scilicet illi, siquid ipsis contingeret, ad Apostolicum Nuntium Viennæ commorantem confugiebant, qui rem totam, si proferri in tempus aliquod posset, Patriarchæ Aquilejensi exponebat, atque ad ejus consilium omnia exigebat. At, quemadmodum quisque facile intelligit, satis id non erat, ut spiritualia illius Gentis negotia rectè gererentur; immo verò tractu temporis res in deterius prolapsæ sunt. Etenim cum Nuntius Viennensis pristinum institutum significandi ea, quæ accidebant, Patriarchæ Aquilejensi, retinere amplius non posset, neque ab illo expectare, quæ forent statuenda; Nos adducti fuimus ad decernendum, ut Diœcesani illi Nuntium Viennæ degentem adirent, qui negotiis eorum consuleret, Nosque omnium, quæ peragebat, participes redderet, ut auctoritate nostra probarentur. Porrò id consilii cepimus, eo quod, novis in dies dissidiis interpositis, nullo pacto liceret Patriarchæ se immiscere negotiis suæ Diœcesis in ea parte, quam temporalis ditio Austriaca complectitur, et quæ cum ampla sit, non modo omni prorsus Ecclesiastica cura caruisset, sed obnoxia quoque fuisset non vano discrimini, ne Religio ipsa Catholica maximum pateretur detrimentum, cum potissimum ad aures nostras pervenerit, hoc tempore latius in illis locis hæresis pestem esse propagatam. Equidem ab ipso nostri Pontificatus exordio constituimus vires omnes impendere, ut huic gravissimo malo mederemur. Animum quoque nostrum inflammavit pietas, ac religio Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris, et Imperatricis, quæ pro re gerenda Virum certum et fidum ad Nos misit, ac deinde suis apud Sedem Apostolicam

Ministris illam perficiendam mandavit. Quot somno et quieti ademimus horas, ut in id negotii incumberemus, quot cordis mæroribus conflictati, quot conscientiæ aculeis fuerimus agitati, Deum Optimum Maximum Testem advocamus. Intelligebamus enim provinciam spiritualis regiminis Viennensi Nuntio nostro mandatam, ut de iis omnibus, quæ acciderent, certiores Nos redderet, exigam utilitatem afferre, et parum esse consentaneam, cum et Nuntius longè moraretur ab illis locis per ipsum moderandis, et plura Nobis deessent, quæ sub oculis habenda erant, ut nostra auctoritate firmarem ea, quæ ab ipso Nuntio gerebantur.

§. 3. Cum Urbanus VIII. Prædecessor noster hanc Sedem Apostolicam obtineret, propositum fuit ab Aquilejensi Patriarcha, eam Diœcesis partem divellere, quæ a parte Imperii nuncupabatur, et Austriacæ ditioni subjicitur, ibique novum Episcopum constituere. Idem tempore Pontificatus nostri, et modo potissimum in medium profertur; At verò, omissis difficultatibus, quæ, cum novi Episcopatus eriguntur, exoriri solent, illud præsertim adversari visum fuit, nempe Diœceses in partes secernere ob controversias, quæ ob eam causam excitantur, quod diversæ ejusdem Diœcesis partes diversis sæculi Principibus subjiciantur. Cum S. Pius V., et Gregorius XIII. Pontificatum gererent, Visitatores Apostolicos missos fuisse legimus in eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ pertinet ad Austriacam Dominationem, eo quod turbæ concitatæ fuissent eo tempore in Patriarcham Aquilejensem, ne suam in eis locis jurisdictionem liberè exerceret. Attamen cum perniciæ, ac detrimentum illius Diœcesis non in peculiaribus quibusdam perversitatibus, sed in eo potissimum sit, quod Patriarcha Aquilejensis ab assiduo, præsentaneo, et necessario regimine impediatur; ideo facile dignosci potest, exigam, et brevem utilitatem expectandam esse a Visitatore, qui fortasse alio tempore remedium sufficiens huic não afferre potuisset. Postremò

N. IV. cum Urbanus VIII. in hac Apostolica Cathedra sederet, magno studio propositum fuit, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quæ Germaniæ finitima est, Episcopum Patriarchæ suffraganeum collocare, sed tot, ac tanta impedimenta occurrebant, ut ab eo consilio non sine gravi Pontificis molestia fuerit desistendum. Quamobrem Deo O. M. negotium imprimis commendantes, et rebus omnibus accuratè examinatis, decrevimus Vicarium Apostolicum constituere in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam jam toties nominavimus; quod et sacris Canonibus, et veteri recentique Ecclesiæ Disciplinæ accommodatum videtur. Sed ne Populus ille careat Ecclesiastico regimine, et ne Oves illæ Pastore destituantur, qui periclitantibus opem ferat, eundem Vicarium Apostolicum Titulo Episcopi in partibus decorabimus, ut quoad Ordinem, et Jurisdictionem, exercent, nomine nostro, ac Sedis Apostolicæ auctoritate, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam illius loci Ordinario, perficerentur, nisi a suæ Jurisdictionis exercitio impediretur. Quare si animo libero, attentoque res perpendatur, dubitari nequit, quin Vicarius Apostolicus hoc pacto satisfactorius sit illis omnibus, in iisdem locis, quæ per Nuntium nostrum Viennensem agebantur; hoc tamen interposito discrimine, quod Vicarius Apostolicus præsens in illis locis demandatam provinciam utilius sustinebit, quàm Nuntius noster Viennensis, qui absens eadem loco moderabatur.

§. 4. Neque omittendum est, Sedis Apostolicæ auctoritati in hoc Vicario constituendo a Nobis consultum esse, ea formula superaddita: *ad nostrum, et Sedis Apostolicæ beneplacitum*; Neque facultatem elargiti sumus supremo Territorii Domino hujus Vicarii nominandi, cum nullum inveniatur exemplum, quo facultas hujusmodi permissa unquam fuisse alicui demonstraretur. Illud tamen polliciti sumus, quod a Successoribus nostris quoque præstandum non dubitamus

dubitamus, videlicet Apostolicum Vicariatum a Nobis conferendum illi, qui eidem Territorii Domino gratus fuerit, ejusque Successoribus; quod sanè necessarium putavimus, ut idem Vicarius suo feliciter munere perfungatur. Id etiam quodammodo debebatur pietati Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris, et Imperatricis, cujus præsertim auctoritate locus idoneus atque stabilis pro Vicarii Apostolici Sede, et omnia pro decenti illius sustentatione necessaria, constituta fuerunt. Nullius omnino rationibus detrimentum inferimus, eò quòd Vicariatum hujusmodi decernentes, hanc addidimus clausulam: *Citra præjudicium Partium tam in petitorio, quàm in possessorio*. Insuper eundem Vicariatum tamdiu permansurum declaramus, quamdiu vel principalis causa absolvetur, vel ipsa causa nondum absoluta, alia ratio deprehendatur, Partibus consentientibus, Nobisque aut Successoribus nostris probantibus, qua rectè possit administrari ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ ab Austriaca Dominatione dependet.

§. 5. Ecce quæ deliberavimus, et firmata Litteris Apostolicis in forma Brevis expedienda curavimus, quæ Nobis etiam significanda censuimus. Superest de Viro idoneo, qui Vicarius Apostolicus eligatur, cogitare; ac de facultatibus, quæ ipsi ejusque Successoribus tribuendæ videantur, quod quidem negotium, post accuratum examen, alio Brevis Apostolico peragetur. Sed quoniam præter Vicariatum, aliæ Controversiæ, quæ Canonicos, et Capitulum Aquilejense respiciunt, componendæ supersunt; si Deus incolumes, et sospites nos tuebitur, illas pro muneris nostri ratione minimè prætermittemus.

§. 6. Neque vos latere debet, concordem prius animum, et consensum Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ, et Bohemiæ Reginæ Illustris, et Impera-

N. IV. tricis, accessisse iis omnibus quæ usque modo peracta sunt; Inclita quoque Venetorum Republica in genere nullatenus improbante. Pro certo pariter habemus, quod Dilectus Filius Noster Daniël Delphinus Patriarcha Aquilejensis, si calamitatem Diœcesis suæ, in ea parte, quæ Germaniæ finitima est, perpendet, et difficultates maximas, quibus ipse ob hanc causam implicabatur; insignes alios Episcopos imitabitur, qui cum nullo modo ob gravissima impedimenta partem suæ Diœcesis administrare liberè possent, Sedi Apostolicæ gratias habere non omiserunt, eò quod Vicario Apostolico eam Provinciæ partem commiserit ipsius Sedis Apostolicæ nomine gubernandam, donec de medio auferrentur impedimenta. Nam id ipsorum Jurisdictionem non modo non imminuit, sed potius tuetur, et animarum saluti magnopere consulit, quam nobis ante oculos ab exordio ad finem usque hujus præsentis negotii unicè proposuisse profiteremur.

§. 7. Antiqua rerum monumenta perquirentes, invenimus bonæ memoriæ Joannem Garziam Millinum, jussu Urbani VIII. Prædecessoris nostri, multum laboris insumpsisse in hoc Aquilejensi negotio, quod eo tempore propositum fuerat. Nos etiam commendare plurimum debemus Dilectum Filium Nostrum Card. Marium Millinum, qui hoc idem negotium Imperatricis nomine nobiscum examinandum suscepit, nec ullam diligentiam, ac laborem prætermisit, ut eo, quo jam pervenit, illud deduceret; ipse quidem ministerio sibi commisso virtutem optimi Cardinalis adjunxit, ut Catholicam Religionem juvaret.

Sequitur Deputatio in specie Vicarii Apostolici ad regimen illius partis Diœcesis Aquilejensis, quæ Austriacæ Familiæ Dominio subjecta est.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. **P**OSTQUAM per alias nostras Apostolicas Litteras, die 29. Novembris anni proximè præteriti in forma Brevis expeditas, quarum initium est: *Omnium Ecclesiarum*: statuimus atque decrevimus, eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Familiæ Principum Ditioni subjecta est, per unum Vicarium Apostolicum Episcopali caractere insignitum, ad nostrum et Sedis Apostolicæ beneplacitum per Nos deputandum, nostro nomine, nostraque Apostolica auctoritate, in spiritualibus regendam et gubernandam fore; adjecta declaratione, quod per id nullum præjudicium tam unius, quàm alterius dissentientis Partis juribus, sive quæ ad petitorium, sive quæ ad possessorium pertinent, irrogari censeatur; additoque Decreto, ut Apostolicus Vicariatus hujusmodi tandem in illis partibus perdurare debeat, donec vel primariæ vigenti controversiæ finis impositus fuerit, vel, ea etiam minimè sublata, alterius generis ratio, communi partium consensu, ac nostra, vel Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam animarum Fidelium in iis locis existentium regimini, ac spiritualibus necessitatibus consulatur; quod unum nempe Nobis, et Prædecessoribus nostris propositum fuit, in hujus gravissimi negotii tractatione, tot annorum decursu et tam studiosa maturitate discussa, ut latius in dictis nostris Litteris continetur: Quum illud quoque in iisdem edixerimus, Nos aliis deinde Litteris super deputatione hujusmodi Vicarii Apostolici

N. IV. ad prædictam Diœcesis Aquilejen. partem in spiritualibus gubernandam edendis. distinctiis expressuros esse facultates, quas eidem Vicario impartiri intendebamus, et reipsa ab eodem exerceri volebamus; Ideo, quum Nos nuper Dilectum Filium Carolum de Attems Canonicum et Thesaurarium Ecclesiæ Basiliensis, de cuius vitæ ac morum honestate, aliisque laudabilibus virtutum meritis, nec non de idoneitate ad Vicarii hujusmodi munus obeundum per diligentem inquisitionem certiores facti sumus, et cuius personam Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ nec non Romanorum Reginæ, Carissimi in Christo Filii nostri Francisci eorumdem Romanorum Regis in Imperatorem electi Conjugi, acceptam esse novimus, Ecclesiæ Episcopali Menniten. in partibus infidelium sitæ præficere proposuerimus, nunc ipsum Carolum per præsentem nostras Apostolicas Litteras, in ea parte Diœcesis Patriarchæ Aquilejen. quæ temporali Austriacorum Principum ditioni subest, Apostolicum in spiritualibus Vicarium, Officiale, et Commissarium, ad nostrum et ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum, constituimus et deputamus, sine præiudicio iurium tam unius, quàm alterius partis, sive in petitorio, sive in possessorio; atque ea lege, ut tamdiu Vicariatus hujusmodi perdurare debeat, donec vel primaria nunc vigens controversia sublata fuerit, vel, ea etiam permanente, alia aliqua ratio inveniatur, de utriusque partis consensu, a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus approbanda, per quam animarum Fidelium inibi commorantium spirituali regimini provideatur; juxta ea, quæ in dictis aliis nostris Apostolicis Litteris incipien. *Omnium Ecclesiarum*, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro inserto, declaravimus atque decrevimus. Eidemque Vicario sic deputato injungimus et mandamus, ut, simul ac Episcopalis Consecrationis munus susceperit ab eo

Antistite, quem Nos ad illud, eum aliorum duorum Antistitum assistentia, ipsi conferendum delegabimus, prædictæ partis Diœcesis Aquilejen., quæ Austriacæ Familiæ dominio pareret, spirituale regimen et gubernium assumat. Pro ipsius autem congrua habitatione, domum in civitate Goritiæ sitam, cum adnexo viridario, et Cappella publica, nec non pro ejusdem sustentatione totum id, quod bon. mem. Augustinus Codellius pro ipso Vicario, ejusque Successoribus, cum prævio plenario assensu dictæ Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Reginæ ac Imperatricis electæ, ex propriis bonis et iuribus, donavit et cessit, cujus quidem cessionis validitatem, prout etiam fundorum realitatem et exigibilitatem, a Venerabili Fratre Hernesto Episcopo Labacensi, de mandato nostro, juridice diligenterque recognitam, et respectivè admissam et acceptam, Nos ipsi approbavimus et confirmavimus; accepta etiam legali descriptione honorum omnium a prædicto Codellio, ut supra diximus, elargitorum, quam idem Hernestus Episcopus ad Nos transmisit, et cuius authenticum exemplum ipsi Vicario Apostolico traditurum se pollicitus est; repositis in suo Episcopali Archivo reliquis omnibus monumentis, quæcumque pertinent ad præfatam Domum et Cappellam, Goritiæ sitas, aliosque fundos ab eodem pio benefactore datos; ipsi Carolo electo Menniten., quamdiu in officio Vicariatus hujusmodi permanserit, concedimus atque assignamus.

§. 2. Quia verò ex multorum fide dignis relationibus edocti sumus, et ex ipsa humanarum rerum consideratione persuasum habemus, postquam Patriarcha Aquilejen. tam longo temporis spatio, non sua quidem culpa, aut negligentia, sed propter notas dissensiones, vigentesque controversias, impeditus fuit ab exercendo regimine illius Diœcesis suæ tractus qui ab Austriacæ Domus imperio pendet, atque hujus spirituale gubernium aliquandiu secreto gestum

N. IV. fuit ab Apostolicæ Sedis Nuntio Viennæ in Austria commorante, cum aliquali ipsius Patriarchæ consilio et scientia in iis rebus, quæ prompta ac præsentî providentia non indigerent; deinde verò, memoratis dissensionibus magis magisque adauctis, hujusmodi regimen ab eodem Nuntio Apostolico, Nobis dumtaxat immediatè consultis, administratum fuit; quia, inquam, satis intelligimus, verendum esse, ne, tot annis labentibus, ac spiritalis vineæ cultoribus longè constitutis, vepres et spinæ in ea nimium excreverint, ita ut sine magno ac diuturno labore ac studio inde eradicari non valeant; Hinc est, quod Nos præsentibus nostris Litteris ea primùm indicare statuimus, quæ a prædicto Vicario Apostolico a Nobis, ut præfertur, deputato, ejusque Successoribus in futurum forsân deputandis, pro recto injuncti sibi muneris implemento præstari volumus atque requirimus; mox facultates recensere, quas eidem Vicario ad effectum hujusmodi duximus tribuendas, quæque pro norma erunt facultatum quibus instrui debebunt alii Vicarii similes, post ipsum forsân inibi deputandi; ac denique alia quædam statuere et ordinare, quæ ad præcavendas cujusque generis perturbationes et controversias opportunè stabilienda judicavimus.

§. 3. Hoc igitur primùm hujusmodi Vicario Apostolico districtè injungimus et demandamus, ut omni cura ac sollicitudine pro conservanda Catholicæ Fidei puritate in Populo ipsius speciali regimini concredito, ac propulsandis, longèque ab eo removendis quorumcumque errorum aut hæresum tenebris, vigilare non desinat; tum Ecclesiasticæ Disciplinæ leges, tam quæ ad Divinum cultum, quàm quæ ad vitæ et conversationis exempla pertinent, a Sacerdotibus, ac reliquis inferiorum Ordinum Clericis exactè observari curet; Christianam pietatem ac morum sanctitatem in omni Fidelium gradu promoveat; ideoque omni studio det operam, ut pueri ac puellæ Catholicæ Fidei et Christianæ

Doctrinæ rudimentis diligenter imbuantur, non solum per animarum Rectores, sed etiam per Patres familias, eosque omnes, quibus adolescentium instructio et educatio commendatur. Universo autem Populo, per eos, ad quos pertinet, publicè ab Altari, vel e suggestu, explicari et inculcari jubeat, quæcumque ad æternam salutem credenda sunt, et agenda. Caveat insuper, ne quis requisitis qualitatibus destitutus ad Ecclesiastica Ministeria et Sacros Ordines admittatur; neve Presbyteri ad Sacramentales Confessiones excipiendas deputentur, nisi qui, cum singulari vitæ probitate, necessariam quoque scientiam conjunctam habeant, qua valeant lepram a lepra discernere, et competentem animarum vulneribus medicinam adhibere. Et quoniam omnibus hisce injunctis sibi oneribus idem Vicarius Apostolicus plenè satisfacere non posset, nisi in locis ipsius regimini commendatis resideret, ac personalem et localem visitationem, juxta Tridentini Concilii leges, perageret, ideo districtam ipsi obligationem imponimus ibi residendi, et universum Diœcesis prædictæ tractum Austriacæ Domus temporali dominio subjectum, personasque in eo commorantes, ad normam Conciliarium Statutorum, visitandi; volentes, ut, postquam visitationem hujusmodi expleverit, ac per eam, quæ sibi erunt prudenter investiganda, cognoverit; omnia, quæcumque ad spirituale regimen pertinent, quamprimùm referat ad Nos, et ad Sedem Apostolicam, cujus nomine et auctoritate partem illam Diœcesis Aquilejensis gubernabit; atque hinc opportuna sibi consilia, atque etiam auxilia requirat, quibus errores et scandala adversus Religionis ac disciplinæ integritatem insurgentia evellat ac destruat.

§. 4. Sanè in Apostolicorum Vicariorum deputationibus, quæ ab hac Apostolica Sede, pro Ecclesiarum et Locorum necessitatibus, in dies fieri consueverunt; ut omnibus colligere licet ex Constitutione rec. mem. Prædecessoris nostri

N. IV. Sixti Papæ V., quæ incipit : *Immensa æterni* ; qua scilicet S. R. E. Cardinalibus Congregationi Duodecimæ a se institutæ praposis, inter alia, committit, ut, *ubi necessitas exegerit, viros usu et doctrina idoneos, rectos et timentes Deum deligant, qui nostrarum Litterarum auctoritate suffulti, Ecclesias, ut Vicarii Apostolici, regnant* ; Personis ad hoc munus electis concedi solent facultates visitandi Ecclesias, et Loca pia, atque etiam Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram ; celebrandi Synodum, Judices, Consiliarios, omnesque alios necessarios Ministros, et Officiales deputandi, eosque revocandi, et alios in eorum locum subrogandi ; multas et pœnas pecuniarias piis usibus applicandas imponendi ; Litteras Monitoriales in forma *significavit*, pro rebus deperditis, seu furto sublatis, concedendi ; in Beneficiis de jure patronatus, eorumque erectione et constitutione, nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, et permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, auctoritatem et consensum præstandi ; Causas Matrimoniales, et Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, cognoscendi, et decidendi ; contra delinquentes per inquisitionem etiam ex officio procedendi ; ac demùm omnia et singula exercendi, quæ Ordinario Loci, ratione jurisdictionis, si is Ecclesiæ aut Diœcesis regimen actu exerceret, de jure et consuetudine competerent, non solum circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem et expressam exigerent commissionem ; ut latius exprimi solet in Litteris Apostolicis, quæ super hujusmodi Vicariorum deputationibus expediuntur ; et quarum formulæ apud diversos Scriptores de hac materia agentes typis impressæ leguntur. Itaque Nos Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistentes, præfato Carolo Vicario Apostolico in superius expressa parte Diœcesis Aquilejen. per Nos, ut præfertur, deputato, prædictas omnes facultates, quæ aliis Vicariis

Apostolicis tribui solent, juxta declarationes, tamen quæ inferius subjicientur, per ipsum, durante Vicariatu ac beneplacito prædictis, in eadem Diœcesis parte exercendas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus et impertimur.

§. 5. Et hæc quidem communiter iis concedi solent, qui Sacerdotali dumtaxat, aut Clericali gradu insigniti, ad hujusmodi munus gerendum in locis atque Diœcesibus, quarum necessitates id exegerint, a Sede Apostolica deputantur. Verùm non rarò contingit, ut specialibus quibusdam necessitatibus id exigentibus, quales in præsentī casu concurrunt, et quoties Episcopi Locorum Ordinarii inevitabili aliqua causa ab exercendo regimine suarum Diœcesum, vel partis earum, nulla licet ipsorum propria culpa, impediuntur, ad hujusmodi Vicarii Apostolici Officium deputentur Episcopi Titulares, cujus generis aliqui etiam hodierno tempore Vicarii Apostolici esse dignoscuntur ; hisque non solum facultates illæ, quæ ad jurisdictionem pertinent, ad quam videlicet præmissa referuntur, sed etiam aliæ quædam ad Ordinem pertinentes, pro pleniori sui muneris implemento, concedantur ; cujusmodi sunt facultates administrandi Sacramentum Confirmationis in toto sui Vicariatus districtu, nisi alium Episcopum advocare maluerint, qui illud inibi administret ; conferendi omnes, etiam Sacros, et Presbyteratus Ordines, ad sacrorum Canonum et Concilii Tridentini præscriptum, quibuslibet idoneis personis tam Sæcularibus quàm Regularibus, et tam ipsius Vicariatus subditis, quàm etiam extraneis, qui suorum Ordinariorum Litteras Testimoniales et Dimissorias exhibeant ; item personas Vicariatus sui subditas, per Litteras Dimissorias hujusmodi, ad alios Episcopos, tam minoribus, quàm majoribus Ordinibus initiandas dirigendi ; Olea Sacra, et Sanctum Chrisma conficiendi ; Ecclesias pollutas reconciliandi ; consecrandi Altaria,